

Reykjavík 1. nóvember 2023

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um bann við fiskeldi í opnum sjókvíum

Þann 18. október s.l. barst ósk frá Atvinnuveganefnd Alþingis til Dýraverndarsambands Íslands (DÍ) að senda umsögn um tillögu til þingsályktunar um bann við fiskeldi í opnum sjókvíum við yfirstandandi endurskoðun laga um fiskeldi (5. mál. 154. löggjafarþing 2023–2024).

Dýraverndarsamband Íslands (DÍ) styður eindregið ofangreinda tillögu til þingsályktunar.

Í inngangi greinargerðar er matvælaráðherra hvattur til að nota það ákvæði náttúruverndarlaga að leyfa náttúrunni að njóta vafans í þeirri endurskoðun laga um fiskeldi sem nú stendur yfir. DÍ tekur undir það sjónarmið. Rannsóknir á vistkerfum eru afar flóknar og tímafrekar og það er enginn vafi á því í okkar augum að farið hefur verið of geyst í uppbyggingu sjókvíaeldis án þess að vita nægilega mikið um áhrif þess á umhverfi og aðrar lífverur í vistkerfi fjarðanna. Dýrin eru háð hvort öðru og öðrum lífverum á flókin hátt og þegar jafnvægi er raskað í vistkerfum getur velferð þeirra verið ógnað. Til dæmis breytist framboð fæðu og nýir afræningjar (fisktegundir, krossfiskar, marglyttur), ný sníkjudýr (krabbadýr, ormar), bakteríur og sveppir koma til sögunnar sem getur haft þær afleiðingar að staðbundin dýr svelta, verða frekar étin, verða veik, neyðast til að færa sig um set o.s.frv. Náttúruvernd og dýravelferð eru því nátengd.

Flutningsmenn benda á að mikill og óafturkræfur skaði hafi orðið á náttúru landsins vegna sjókvíaeldis. Nauðsynlegt sé að taka í taumana og stöðva fiskeldi í opnum sjókvíum sem fyrst. Vísað er í mjög umfangsmikið stök frjórna laxa úr kvíum í Patreksfirði nýlega sem vitað er að hafa farið upp laxveiðiár víða um land með ófyrirséðum áhrifum á stofn villta laxins og vistkerfi ána.

Flutningsmenn benda jafnframt á að farið hafi verið allt of geyst í uppbyggingu fiskeldis sem kom fram í skýrslu Ríkisendurskoðunar frá 6. febrúar s.l. þar sem sagt er að stjórnsýsla og eftirlit hafi alls ekki reynst í stakk búið til að takast á við aukin umsvif greinarinnar. Miðað við óbreytt ástand væri verið að taka verulega áhættu þegar kemur að vistkerfi, umhverfi og dýravelferð. DÍ tekur undir þessi sjónarmið.

Í þeim kafla sem fjallar um dýravelferð er í fyrsta lagi bent á að laxalús valdi eldislaxi miklum skaða eins og í öðrum löndum. Sárin geta orðið það mikil að þau, ásamt bakteríu-, sveppa- og veirusýkingum, geta valdið dauða¹. Myndskeið sem birtust á RÚV af illa förnum löxum eru öllum sem sáu ógleymanleg- og segja allt um þær þjáningar sem fiskarnir liðu. DÍS vill minna á að það hefur verið vísindalega sannað að fiskar finna til.²

Flutningsmenn benda einnig á að sjúkdómurinn blóðþorri greindist í fyrsta skipti á Austfjörðum árið 2021 og hefur veiran sem veldur sjúkdómi þessum því borist til Íslands. Slíkar veirur og laxalús berast með affalli út í hafið og geta smitað aðrar tegundir- villta laxinn, sjóbirting og sjóbleikju.

Lúsavandamálið hefur verið til staðar allt frá byrjun sjóeldisins. Menn höfðu þá trú að lúsina myndi ekki lifa af veturinn¹ en komið hefur í ljós að það er ekki rétt. Lyf sem drepa lúsina (aflúsunarefni) í fiskeldi geta borist út í firðina og mikil notkun þeirra getur einnig leitt til ónæmis sníkjudýranna og því valdið enn meiri skaða og þjáningu meðal fiskanna. Að lokum er bent á að vegna hraðari vaxtar en er eðlilegt (náttúrulegt), getur álag á hjarta eldisfiska orðið of mikið með þeim afleiðingum að það verður of stórt, sem veldur fiskunum vanlíðan og getur jafnvel leitt til þess að hjartað springur.

Ástandið í sjókvíunum er víða mjög slæmt og nægir að vitna í frétt frá RÚV þann 26.10 s.l. þar sem kom fram að allt að milljón löxum í Tálknafirði verði dælt upp í sérútbúið skip frá Noregi og þeir aflífaðir með rafmagni. Samkvæmt dýralækni fyrirtækisins voru eldislaxarnir svo illa farnir eftir laxalúsina, sárin svo djúp og alvarleg, að það var ekki hægt annað en að aflífa þá.

DÍS telur að sjókvíaeldi geti haft skaðleg áhrif á bæði vistkerfi fjarðanna sem og á víða um land þar sem eldislax sem hefur sloppið gengur upp og makast við villta laxinn. Einnig er ljóst að fiskeldi í opnum sjókvíum bitnar án vafa á velferð dýranna sem er óviðunandi. Um er að ræða þaueldi á stórum skala við aðstæður þar sem fiskarnir eru dæmdir til að lifa í lokuðum kvíum við mikinn þéttleika. Það þýðir mjög aukna hættu á að fiskarnir smitist af ýmis konar óværu, hindrar þá að geta sýnt sitt eðlislæga atferli og veldur þeim mikilli streitu.

Virðingarfyllst f.h. stjórnar DÍS,

Linda Karen Gunnarsdóttir
formaður

-
1. Laxalús, skaðvaldur í laxeldi. Höfundar Ólafur Ástþórsson og Hafsteinn Guðfinnsson 2019. (Ægir). [Aegir_2_tbl_2019_7.indd \(hafogvatn.is\)](#)
 2. Do Fish Feel Pain? 1st Edition by [Victoria Braithwaite](#) 2010.